

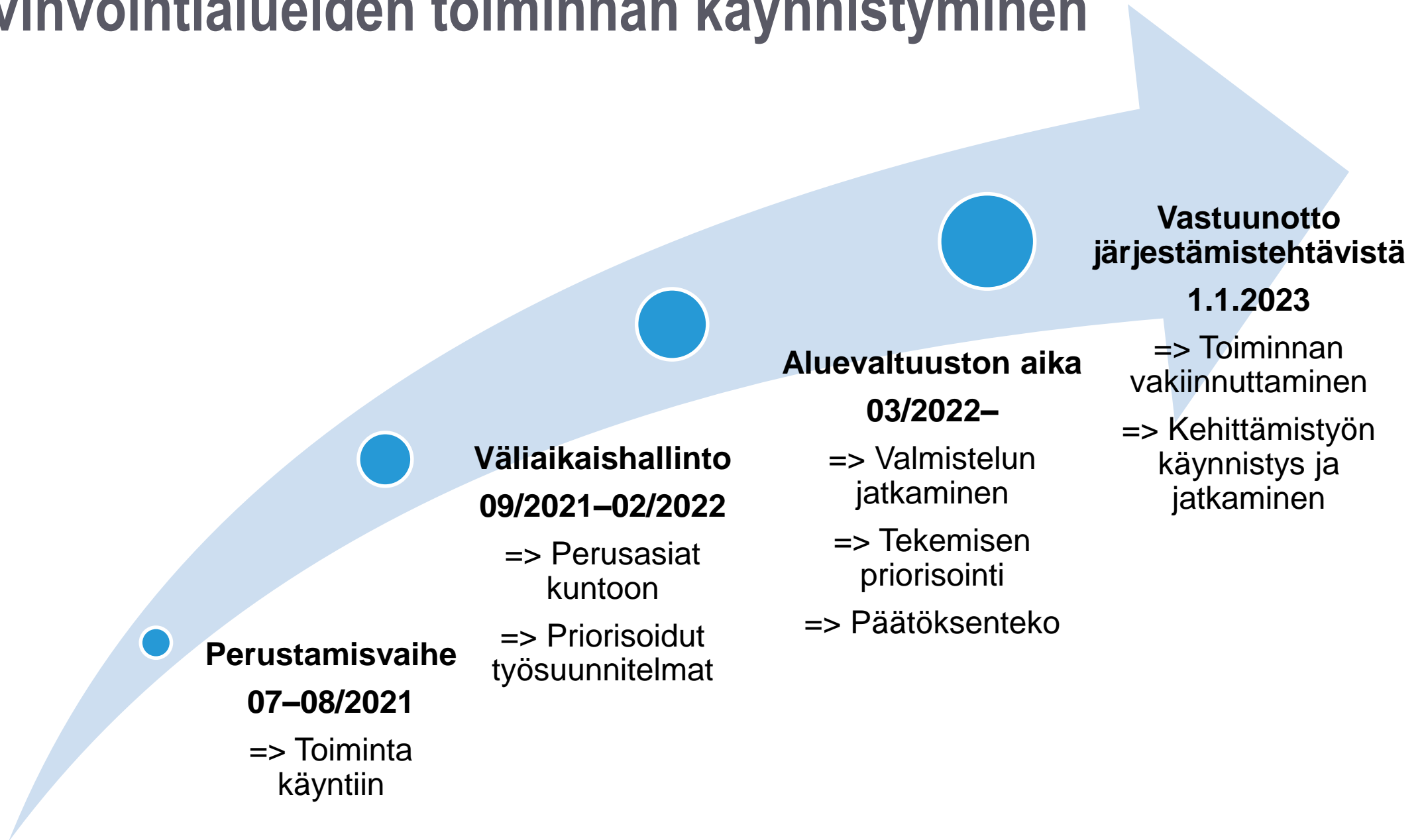
VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Demokratia ja osallisuus alueuudistuksessa: toimeenpanon tukeminen

Erityisasiantuntija Antti Kuopila
Sosiaali- ja terveysministeriö

Sote-uudistus

Hyvinvointialueiden toiminnan käynnistyminen

Alueita tuetaan toimeenpanossa

- Toimeenpanoa tehdään tiiviissä yhteistyössä kaikkien alueiden kanssa.
- Toimeenpano on organisoitu **verkostoiksi** alueiden laajan osallistumisen mahdollistamiseksi.
- Alueellisen **toimeenpanon tiekartta** on tukemassa alueiden valmistelutyötä.
- Alueiden **tilannekuvan** avulla pystytään tunnistamaan toimeenpanon riskit ja tarvittava tuki.
- Alueille myönnetään **valtionavustusta** voimaanpanolain mukaisten tehtävien hoitamiseksi. Uudistuksesta aiheutuu myös muutoskustannuksia, jotka korvataan eri toimijoille.
- **Soteuudistus.fi** –sivuilla on laaja tietopaketti toimeenpanosta ja vastauksia usein kysytyihin kysymyksiin.

Toimeenpanon kansallinen organisointi

Sote-ministerityöryhmä

pj. perhe- ja peruspalveluministeri Kiuru, STM

Sote-uudistuksen johtoryhmä

pj. Osastopäällikkö Hakari, STM

Toimeenpanon koordinaatioryhmä

Ministeriöiden toimeenpanon koordinaatio ja viestintä
pj. Hakari STM

STM:n ja hallinnonalan toimeenpano

VM:n ja hallinnonalan toimeenpano

SM:n ja hallinnonalan toimeenpano

OM aluevaalien toimeenpano

Toimeenpanon vastuuhenkilöverkosto

pj. Hakari, STM

Valmisteluryhmät

Hallinto, talous ja tukipalvelut
pj. Ahonen, VM

Johtaminen ja osaaminen
pj. Kuopila, STM

Palvelujen järjestäminen
pj. Pöyhönen, STM

Yhdyspinnat
pj. Hätönen, STM

ICT
pj. Saario, STM

Muut verkostot ja valmisteluryhmät

Ohjelmat ja hankkeet mm.
Tulevaisuuden sote-keskus,
Toivo-ohjelma, RRF

KT:n toimeenpanon tuki

Toimeenpanon sidosryhmäverkosto
pj. Hakari, STM

Henkilöstöfoorumi
pj. Ojanen, VM

Toimeenpanon kuntaverkosto
pj. Kuntaliitto

Kuntaliiton muutostuki

Alueellisen toimeenpanon tiekartta

E. Viestintä, osallisuus ja demokratia

1. Viestintäorganisaation valmistelu ja resurssien sekä osaamisen varmistaminen

1.1. Viestintäosaamisen ja riittävien viestinnän resurssien varmistaminen hyvinvointialueen kaikki sote- ja pela-palvelut huomioiden

1.2. Viestintäorganisaation valmistelu

2. Viestinnän järjestelmien, alustojen ja kanavien suunnittelu sekä käyttöönotto

2.1. Henkilöstöviestinnän ratkaisujen selvittäminen ja käyttöönotto (esim. hyvinvointialueen intranet -sivusto)

2.2. Nettisivujen rakentaminen

2.3. Muiden viestintäteknisten ratkaisujen selvittäminen

2.4. Muiden viestinnän kanavien suunnittelu ja käyttöönotto

3. Muutosviestinnän suunnittelu ja toteutus

3.1. Luodaan viestintäsuunnitelma eri ryhmien näkökulmasta (kunnat, henkilöstö, asukkaat, asiakkaat jne.), määrittellen viestintävastuut sekä sovitaan viestintämateriaalin tuottamisesta eri sidosryhmille

3.2. Viestintä alueellisille toimijoille (kunnat ja kuntayhtymät, pelastustoimi jne.)

3.3. Viestintä henkilöstölle (huomioidaan osana muutosjohtamista ja esihenkilötyötä)

3.4. Viestintä asukkaille (mm. alueelliset infotilaisuudet)

3.5. Muutosviestintä asiakkaille

3.6. Viestintä tuotantoon osallistuville kumppaneille ja muille sidosryhmille (palveluntuottajat, sopimuspalokunnat jne.)

4. Poliittisten päättäjien perehdyttäminen

4.1. Kuntien nykyisten poliittisten päätöksentekijöiden perehdyttäminen

4.2. Hyvinvointivaltuustoehdokkaiden perehdyttäminen

4.3. Hyvinvointivaltuuston jäsenten perehdyttäminen

5. Osallistamisen suunnittelu ja aloittaminen

5.1. Poliittisten ohjausryhmien osallisuusmahdollisuuksien suunnittelu ja toteuttaminen

5.2. Kuntien ja kuntayhtymien osallisuusmahdollisuuksien suunnittelu ja toteuttaminen

5.3. Osallisuustoimielinten kokoaminen

5.4. Henkilöstön osallisuusmahdollisuuksien suunnittelu ja toteuttaminen

5.5. Yhteisen ymmärryksen muodostaminen asukas- ja asiakasosallisuuden merkityksestä

5.6. Asiakkaiden ja asukkaiden monimuotoisten osallisuusmahdollisuuksien suunnittelu ja toteuttaminen

5.7. Muiden sidosryhmien osallisuusmahdollisuuksien suunnittelu ja toteuttaminen

5.8. Osallisuusohjelman laatiminen

5.9. Aloite- ja palautejärjestelmän suunnittelu ja perustaminen

5.10. Sähköisen osallisuusalustan suunnittelu ja perustaminen

6. Brändityön aloittaminen

6.1. Hyvinvointialueen brändin suunnittelu

6.2. Hyvinvointialueen brändityön käynnistäminen

7. Demokratian varmistaminen

7.1. Poliittisen päätöksenteon huomioiminen hyvinvointialueen rakentamisessa

7.2. Valmistelun ja päätöksenteon läpinäkyvyyden varmistaminen

7.3. Kiinnostuksen herättäminen hyvinvointialueisiin ja vaaleihin

7.4. Eri tahojen osallisuuden varmistaminen hyvinvointialueen rakentamisessa

7.5. Osallisuuden vahvistaminen niillä alueilla, joilla ei ole aluevaltuutettuja

7.6. Tulevaisuuden osallistumis- ja vaikutusmahdollisuuksien kehittäminen

Alueellinen tilannekuva

Tausta

- Tilannekuva kertoo **alueellisen toimeenpanon tiekartan mukaisesta etenemisestä alueella** sekä alueen sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen tilanteesta yleisemmin
- Alueiden tilannekuva rakennetaan yhteistyössä ministeriöiden, NHG:n, THL:n, KT:n ja Kuntaliiton kesken.

Tarkoitus

- Tilannekuva on osa uudistuksen toimeenpanon kokonaisarviointia ja sen tehtävä on tukea myös toimeenpanoon liittyvien **riskien hallinnassa ja ennakoinnissa**. Tilannekuvan avulla on tarkoitus tunnistaa alueelliset sekä kansalliset riskit ja kohdentaa tarvittaessa tukea näiden ratkomiseen.
- Tilannekuvan avulla **tuetaan alueita tehtävien toteuttamisessa ja haasteiden tunnistamisessa**.
- Tilannekuvan avulla **raportoidaan uudistuksen toimeenpanon tilanteesta** eri tasoille.

Alueellisen toimeenpanon eteneminen ja valmiusaste kuvaavat toimeenpanon tilannetta nyt sekä suhteessa 1.1.2023

Alueellisen toimeenpanon eteneminen

- Toimeenpanon eteneminen kuvaa ajankohtaisten seurattavien tehtävien etenemistä tiekartan mukaisesti - **Edetäänkö aikataulun ja suunnitelmien mukaan?**
- 10/21 tilannekuvassa tarkastellaan huhti-joulukuun 2021 tehtävien etenemistä – **Ovatko tehtävät käynnissä, valmistumassa aikataulussa tai valmiita?**

	Valkoiset, läsnä ja käynnissä	Ajankäynnin osuus	Päätökset jätettiin	Tehdyt	ICT
Tilannekuvan yst.	68	30	17	20	68
Uusi Kanta	97 %	97 %	88 %	100 %	65 %
Uusi Päätös	94 %	98 %	69 %	100 %	90 %
Uusi Sääntö	61 %	73 %	66 %	55 %	56 %
Uusi	43 %	53 %	43 %	100 %	71 %
Uusi	Terveystieteiden toimeenpano				
Uusi	58 %	63 %	59 %	75 %	51 %
Katso	61 %	53 %	35 %	75 %	76 %
Katso Hänen	42 %	30 %	53 %	100 %	25 %
Katso Päätös	100 %	100 %	100 %	100 %	91 %
Katso Sääntö	81 %	88 %	80 %	100 %	100 %
Katso Uusi	94 %	83 %	100 %	100 %	78 %
Katso Uusi	93 %	93 %	71 %	90 %	100 %
Uusi	97 %	81 %	47 %	90 %	75 %
Uusi Uusi	41 %	63 %	41 %	40 %	27 %
Päätös	42 %	67 %	41 %	36 %	91 %
Päätös	100 %	97 %	76 %	70 %	69 %
Päätös Kanta	83 %	90 %	59 %	85 %	62 %
Päätös Päätös	52 %	70 %	70 %	100 %	53 %
Päätös Sääntö	78 %	60 %	65 %	45 %	84 %
Päätös Hänen	61 %	63 %	71 %	70 %	20 %
Sääntö	69 %	80 %	47 %	60 %	15 %
Uusi Kanta	54 %	60 %	60 %	40 %	25 %
Uusi Sääntö	49 %	49 %	29 %	0 %	16 %

Alueellisen toimeenpanon valmiusaste

- Alueellisen toimeenpanon valmiusaste kertoo koko toimeenpanon valmiudesta **suhteessa ajankohtaan 1.1.2023 asti**
- Valmiusasteessa tarkastellaan valmiiden osuutta kaikista seurattavista tehtävistä
- Lisäksi tarkastellaan käynnissä olevien osuutta kaikista seurattavista tehtävistä (käynnissä tai valmistuu aikataulussa)

	Valkoiset, läsnä ja käynnissä		Ajankäynnin osuus		Päätökset jätettiin		Tehdyt		ICT	
	Käynnissä	Valmis	Käynnissä	Valmis	Käynnissä	Valmis	Käynnissä	Valmis	Käynnissä	Valmis
Uusi Kanta	36 %	18 %	37 %	18 %	72 %	18 %	55 %	47 %	56 %	18 %
Uusi Päätös	35 %	17 %	72 %	18 %	78 %	18 %	86 %	48 %	66 %	18 %
Uusi Sääntö	27 %	12 %	59 %	18 %	90 %	18 %	35 %	23 %	37 %	18 %
Uusi	27 %	12 %	46 %	18 %	23 %	18 %	90 %	18 %	76 %	18 %
Uusi	Terveystieteiden toimeenpano									
Uusi	36 %	18 %	49 %	18 %	61 %	18 %	29 %	18 %	17 %	18 %
Katso	39 %	18 %	54 %	18 %	50 %	18 %	17 %	18 %	59 %	18 %
Katso Hänen	25 %	12 %	26 %	18 %	39 %	18 %	10 %	18 %	23 %	18 %
Katso Päätös	65 %	18 %	87 %	18 %	47 %	18 %	61 %	18 %	83 %	18 %
Katso Sääntö	55 %	18 %	80 %	18 %	86 %	18 %	86 %	18 %	95 %	18 %
Katso Uusi	91 %	18 %	72 %	18 %	72 %	18 %	41 %	17 %	62 %	18 %
Katso Uusi	86 %	18 %	74 %	18 %	64 %	18 %	75 %	18 %	71 %	18 %
Uusi	49 %	18 %	73 %	18 %	50 %	18 %	73 %	18 %	66 %	18 %
Uusi Uusi	30 %	18 %	54 %	18 %	31 %	18 %	23 %	18 %	46 %	18 %
Päätös	66 %	18 %	74 %	18 %	33 %	18 %	26 %	18 %	77 %	18 %
Päätös	60 %	18 %	79 %	18 %	48 %	18 %	41 %	18 %	62 %	18 %
Päätös Sääntö	50 %	18 %	79 %	18 %	28 %	18 %	38 %	18 %	41 %	18 %
Päätös Päätös	34 %	18 %	54 %	18 %	56 %	18 %	56 %	18 %	43 %	18 %
Päätös Sääntö	59 %	18 %	45 %	18 %	42 %	18 %	43 %	18 %	77 %	18 %
Päätös	37 %	18 %	54 %	18 %	47 %	18 %	44 %	18 %	22 %	18 %
Sääntö	46 %	18 %	64 %	18 %	56 %	18 %	35 %	18 %	18 %	18 %
Uusi Kanta	34 %	18 %	69 %	18 %	50 %	18 %	11 %	18 %	38 %	18 %
Uusi Sääntö	28 %	18 %	38 %	18 %	38 %	18 %	18 %	18 %	18 %	18 %

Alueellisen toimeenpanon tiekartan mukainen eteneminen 10/21

Tarkasteltavana tehtävät Q3-Q4/2021

	Hallinto, talous ja tukipalvelut	Johtaminen ja osaaminen	Palveluiden järjestäminen	Yhdyspinnat	ICT
Tehtävien lkm yht.	69	30	17	20	55
Etelä-Karjala	57 %	97 %	88 %	100 %	65 %
Etelä-Pohjanmaa	94 %	90 %	65 %	100 %	95 %
Etelä-Savo	61 %	73 %	88 %	55 %	56 %
Helsinki	43 %	53 %	43 %	100 %	71 %
HUS	Tilannekuvasuurannaa tarkennetaan				
Itä-Uusimaa	58 %	63 %	59 %	75 %	31 %
Kainuu	51 %	53 %	35 %	75 %	76 %
Kanta-Häme	42 %	30 %	53 %	10 %	25 %
Keski-Pohjanmaa	100 %	100 %	100 %	100 %	91 %
Keski-Suomi	81 %	90 %	82 %	100 %	100 %
Keski-Uusimaa	94 %	83 %	100 %	100 %	78 %
Kymenlaakso	93 %	93 %	71 %	90 %	100 %
Lappi	67 %	83 %	47 %	90 %	73 %
Länsi-Uusimaa	49 %	63 %	41 %	40 %	25 %
Pirkanmaa	55 %	90 %	41 %	30 %	91 %
Pohjanmaa	100 %	97 %	76 %	70 %	69 %
Pohjois-Karjala	83 %	90 %	59 %	65 %	62 %
Pohjois-Pohjanmaa	54 %	70 %	76 %	100 %	53 %
Pohjois-Savo	78 %	60 %	65 %	45 %	84 %
Päijät-Häme	61 %	63 %	71 %	70 %	20 %
Satakunta	68 %	80 %	47 %	60 %	11 %
Vantaa-Kerava	54 %	63 %	53 %	40 %	25 %
Varsinais-Suomi	49 %	73 %	29 %	20 %	15 %

● Alle 25% tehtävistä käynnissä / valmiita

● 25-49 % tehtävistä käynnissä / valmiita

● 50-75% tehtävistä käynnissä / valmiita

● Yli 75% tehtävistä käynnissä / valmiita

Alueellisen toimeenpanon valmiusaste 10/21

	Hallinto, talous ja tukipalvelut		Johtaminen ja osaaminen		Palveluiden järjestäminen		Yhdyspinnat		ICT	
	Käynnissä	Valmis	Käynnissä	Valmis	Käynnissä	Valmis	Käynnissä	Valmis	Käynnissä	Valmis
Etelä-Karjala	36 %	7 %	97 %	0 %	72 %	19 %	53 %	47 %	56 %	13 %
Etelä-Pohjanmaa	78 %	16 %	72 %	8 %	78 %	0 %	96 %	2 %	88 %	5 %
Etelä-Savo	35 %	17 %	59 %	0 %	90 %	0 %	35 %	2 %	37 %	5 %
Helsinki	27 %	15 %	46 %	3 %	25 %	0 %	90 %	8 %	70 %	0 %
HUS	<i>Tilannekuvaseuranta tarkennetaan</i>									
Itä-Uusimaa	36 %	10 %	49 %	3 %	61 %	8 %	29 %	0 %	17 %	5 %
Kainuu	39 %	8 %	54 %	0 %	50 %	3 %	57 %	16 %	59 %	17 %
Kanta-Häme	23 %	12 %	26 %	0 %	39 %	0 %	8 %	2 %	14 %	5 %
Keski-Pohjanmaa	85 %	15 %	87 %	13 %	47 %	53 %	61 %	39 %	83 %	3 %
Keski-Suomi	55 %	11 %	79 %	5 %	86 %	0 %	88 %	2 %	95 %	2 %
Keski-Uusimaa	91 %	3 %	72 %	0 %	72 %	28 %	41 %	57 %	62 %	22 %
Kymenlaakso	86 %	9 %	74 %	5 %	64 %	0 %	73 %	0 %	71 %	28 %
Lappi	49 %	10 %	74 %	0 %	50 %	6 %	59 %	2 %	66 %	2 %
Länsi-Uusimaa	30 %	10 %	54 %	0 %	31 %	3 %	33 %	0 %	15 %	1 %
Pirkanmaa	30 %	19 %	74 %	3 %	33 %	6 %	35 %	6 %	77 %	3 %
Pohjanmaa	80 %	20 %	79 %	10 %	68 %	13 %	51 %	10 %	62 %	3 %
Pohjois-Karjala	50 %	18 %	79 %	0 %	28 %	0 %	39 %	2 %	41 %	12 %
Pohjois-Pohjanmaa	32 %	13 %	54 %	8 %	56 %	0 %	96 %	4 %	43 %	5 %
Pohjois-Savo	59 %	13 %	46 %	0 %	42 %	0 %	43 %	2 %	77 %	5 %
Päijät-Häme	37 %	14 %	54 %	0 %	67 %	0 %	65 %	0 %	13 %	1 %
Satakunta	46 %	10 %	64 %	0 %	56 %	0 %	35 %	0 %	8 %	1 %
Vantaa-Kerava	34 %	9 %	64 %	0 %	50 %	0 %	51 %	0 %	19 %	1 %
Varsinais-Suomi	28 %	11 %	62 %	0 %	36 %	0 %	22 %	0 %	10 %	0 %

● Alle 25% tehtävistä käynnissä / valmiita
 ● 25-49 % tehtävistä käynnissä / valmiita
 ● 50-75% tehtävistä käynnissä / valmiita
 ● Yli 75% tehtävistä käynnissä / valmiita

Ensihavaintoja toimeenpanosta ja näkemyksiä karikoiden välttämiseksi

- Väliaikaiset toimielimet ovat aloittaneet – eroavat rakenteeltaan ja toimintatavoiltaan toisistaan
- Alueelliset erot valmistelussa ovat suuria, aluksi jopa kasvamassa
- Johtamis- ja organisaatorakenteiden hahmottelu on alkanut
- Hyvinvointialuetta on katsottava kokonaan uutena toimijana ja kokonaisuutena, on vältettävä siiloutumista, raja-aitoja ja vanhojen päätöksenteko- ja toimintarakenteiden siirtämistä
- Uudenlaiset suoran ja edustuksellisen demokratian toimintamallit käyttöön
- Aikataulu on erittäin haastava – on pystyttävä priorisoimaan tekeminen
- Yhteistyössä on voimaa. Kaikkea ei kannata tehdä itse.
- **Vastuu toimeenpanosta on viime kädessä alueilla.** Ministeriöt tukevat alueita tässä työssä.

Kiitos!

Antti Kuopila
erityisasiantuntija
STM/OHO/Ohja
antti.kuopila@gov.fi
p. 0295163516

soteuudistus.fi

#sote #tulevaisuudensote

Sote-uudistus